

HÖGSKOLAN
I BORÅS

1(4)

Högskolan i Borås
Akademin för vård, arbetsliv och välfärd
Sektionschef Gunilla Carlsson

REMISSVAR
2019-03-11

Högskolan i Borås remissvar av betänkandet Framtidens specialistsjuksköterska SOU 2018:77

Utbildningsdepartementet
Universitets- och högskoleenheten
Diarienummer: U2018/04219/UH

Remissvar

Högskolan i Borås vill först tacka för möjligheten att svara på remissen av betänkandet Framtidens specialistsjuksköterska – ny roll, nya möjligheter (SOU 2018:77). Högskolan i Borås delar i stort utredarens situationsbeskrivning och delar av de föreslagna förändringarna.

Högskolan i Borås instämmer i utredarens förslag gällande att:

- Specialistutbildning även i fortsättningen ska vara statens ansvar och ske på universitet och högskolor,
- Universitet och högskolor har frihet att fortsätta erbjuda de specialistutbildningar som efterfrågas av studenter och av hälso- och sjukvården,
- Universitet och högskolor tillförs ekonomiska medel för att öka utbudet av fristående kurser. Förslaget är viktigt för att främja sjuksköterskors fortbildning och livslånga lärande. Samtidigt är det viktigt att korta kurser inte ersätter specialistutbildning. Av den orsaken delar vi utredarens synpunkter om att anställningar bör inrättas där specialistutbildning är ett krav,
- Det utformas ett VULF-avtal,
- Det skapas förutsättningar till förenade anställningar för lärare inom universitet och högskolor,
- Det skapas ett nationellt samverkansråd.

Det finns dock skrivningar i betänkandet som Högskolan i Borås inte delar eller ställer sig frågande till.

Högskolan i Borås vidhåller att specialistjuksköterskeutbildning även i fortsättningen ska ske på avancerad nivå samt ge både en yrkesexamen och en generell examen i form av magister och/eller masterexamen. Enbart yrkesexamen är en tillbakagång och ger inte den progression inom ämnet som en specialistutbildad sjuksköterska behöver för att genomföra avancerade observationer och bedömningar av patienters tillstånd samt utifrån bedömt tillstånd initiera, genomföra och utvärdera de åtgärder och vårdande som patientens vårdbehov kräver. En generell examen behövs för att den specialistutbildade sjuksköterskan ska självständigt kunna identifiera frågeställningar, formulera problem, bedriva förbättringsarbeten samt mer effektivt driva kvalitets- utvecklingsarbeten som stärker en trygg och säker vård för patienten.

Svensk hälso- och sjukvård ska vara jämlik och vila på vetenskap och beprövad erfarenhet. Vårdvetenskaplig forskning är omfattande och ger kunskap som direkt kan bidra till en god, säker och kostnadseffektiv vård med hög kvalitet. Framtidens hälso- och sjukvård måste kännetecknas av hög kompetens när det gäller patienters vård och omvårdnad. Genom den vetenskapliga skolningen är den specialistutbildade sjuksköterskan bättre rustad för både ett evidensbaserat vårdande och ett kritiskt förhållningssätt till forskningsresultat. Med en vetenskaplig skolning kan den specialistutbildade sjuksköterskan göra mer medvetna val av forskningsbaserade och teoretiska utgångspunkter för exempelvis utvecklingsprojekt och utformandet av kliniska riktlinjer. En generell akademisk examen i huvudområdet innebär också en ökad förmåga till att göra relevanta vetenskapliga, samhällsliga och etiska bedömningar. En generell examen ger därtill en ökad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar samt ansvar för hur den används. En specialistutbildad sjuksköterska med generell examen har en mer ingående vetenskaplig och metodologisk skolning. Det betyder att den specialistutbildade sjuksköterskan har utvecklat ett vetenskapligt förhållningssätt och förbättrats i att initiera, genomföra och utveckla forskningsprojekt i vårdverksamhet.

Högskolan i Borås delar inte helt resonemanget kring utredarens förslag att begränsa antalet reglerade specialistutbildningar som det beskrivs i förslag C. Det är viktigt att framhålla att specialistutbildning ska krävas för arbete inom flertalet områden inom hälso-och sjukvården.

HÖGSKOLAN I BORÅS

Detta är särskilt viktigt i områden där enbart grundutbildning till sjuksköterska inte ger tillräcklig kompetens att bedriva en god och säker patientvård. Det finns en risk att utredarens förslag kan misstolkas, särskilt när det gäller skrivningen kring vilka specialistutbildningar som uppfattas vara samhällsviktiga. Det är en självklarhet att alla specialistutbildningar är samhällsviktiga. Dessutom innebär förslaget inte någon utveckling av specialistutbildningarna inom anestesi, intensivvård och operation, vilket hade varit önskvärt.

Dessa områden är under stor förändring och utbildningarnas längd har under lång tid ansetts för kort av både professionens företrädare och av lärosätena. Slutligen är förslag C problematiskt vad det gäller specialistutbildningen inom distriktsjukvård. Dagens specialistutbildning till distriktsjuksköterska inkluderar en begränsad förskrivningsrätt av läkemedel och ges inom ramen för 75 högskolepoäng, vilket uppfattas som nödvändigt även fortsättningsvis. Det betyder att en specialistutbildning som omfattar 60 högskolepoäng inte är möjlig för att tillgodose de krav området distriktsjukvård ställer.

Högskolan i Borås anser att förslaget till Avancerat klinisk sjuksköterska (AKS) är mycket intressant. Det finns behov av avancerade specialistsjuksköterskor inom många områden. Det är ur ett patientperspektiv betydelsefullt att sjuksköterskor kan genomföra avancerade patientbedömningar men också att planera och genomföra avancerad vård och omvårdnad för att möta patientens behov av vård utifrån hälsotillstånd, välmående och livssituation. Det är betydelsefullt att vårdvetenskaplig kunskap vävs samman med medicinska kunskaper för att erbjuda bästa möjliga vård och omvårdnad. Samtidigt behöver förslaget till AKS utredas ytterligare. En avancerad utbildning till AKS är inte enbart en yrkesutbildning utan den ska ges tillsammans med en generell examen i form av masterexamen. Enbart yrkesexamen är ytterst otillräcklig. Högskolan i Borås ser gärna att AKS blir en tvåårig utbildning som utvecklas för olika specialiteter. Det är också betydelsefullt att AKS blir en naturlig påbyggnad på en specialistsjuksköterskeutbildning. Ovanstående innebär att utredarens förslag om att begränsa utbildningen till fem lärosäten är märklig med tanke på det antal AKS som kommer att behövas inom snar framtid. Mer rimligt är det att alla högskolor ges möjlighet att tillhandahålla utbildning till AKS utifrån lärosätets kompetens och vårdverksamhetens efterfrågan.

Högskolan i Borås tycker det är en brist att studenternas studiefinansiering inte problematiseras i tillräckligt hög grad i utredningen. Utredaren föreslår både studiemedel och en tydlig löneutveckling utifrån utbildningsnivå. Samtidigt förutsätter detta att arbetsgivare delar denna uppfattning och skapar förutsättningar för dessa satsningar snarast. Det finns också en vikande trend i ansökningar till specialistutbildningarna, vilket visar att dagens system med ”ad hoc” lösningar är olyckligt. Det har till exempel visat sig att när sjuksköterskor får betalt för att utbilda sig så medför detta att högskolan får fler studenter.

HÖGSKOLAN I BORÅS

4(4)

Ett problem är dock att dessa beslut ofta tas utan samråd med högskolorna och i nära anslutning till kursstart. Detta medför svårigheter att planera för antalet studenter i en utbildning. Ett annat problem är att när det uppstår akut brist på specialistutbildade sjuksköterskor skickas anbud till högskolorna angående önskemål om uppdragsutbildningar. Detta samtidigt som högskolorna inte fyller sina HST med ordinarie sökanden. Samtidigt ska detta ses i ljuset av att utredningen betonas vikten av ett varaktigt kursutbud. Osäkert söktryck får konsekvenser för högskolornas förmåga att erbjuda ett varaktigt utbud av både specialistutbildningar och fristående kurser.

Enligt uppdrag

Gunilla Carlsson
Sektionschef
Sektionen för vårdvetenskap

Mats Tinnsten
Rektor
Högskolan i Borås